

SBORNÍK

ČESKOSLOVENSKÉ SPOLEČNOSTI ZEMĚPISNÉ

ROČNÍK 1973 • ČÍSLO 2 • SVAZEK 78

BŘETISLAV BALATKA, TADEAŠ CZUDEK, JAROMÍR DEMEK, JAROSLAV SLÁDEK

REGIONÁLNÍ ČLENĚNÍ RELIÉFU ČSR

(S barevnou mapou 1 : 500 000 v příloze)

Úvod

V letech 1964–1970 probíhaly v Geografickém ústavu ČSAV práce na úkolu Geomorfologické členění ČSR, který byl součástí státního plánu základního výzkumu III-0-1 Fyzikogeografická rajonizace ČSSR. Úkol byl koordinován T. Czudkem a zúčastnila se ho většina geomorfologů GÚ ČSAV. Jeho cílem bylo rozčlenění území České socialistické republiky na geomorfologické jednotky různých taxonomických stupňů a jejich zařazení do regionálního systému.

Při rozboru dosavadních prací týkajících se tzv. orografického členění reliéfu ČSR vidíme, že i ve většině starších studií vedle hlediska ryze orografického byla brána v úvahu i ostatní kritéria, tj. geologické poměry, geneze a stáří reliéfu. Vzhledem k nedůslednému využívání různých kritérií dospěla tato členění mnohdy k vzájemně odlišným výsledkům. Některá z těchto členění jsou dnes těžko dostupná a žádné z nich nebylo nikdy všeobecně přijato, ani oficiálně schváleno.

Z novější doby je významným dílem horopisné členění ČSR sestavené Názevoslovnou komisí při tehdejší Národní radě badatelské těsně před II. světovou válkou a vydané Vojenským zeměpisným ústavem na tzv. Úpatnicových mapách 1 : 200 000 v roce 1938. Z padesátých let pocházejí dvě důležité práce o orografickém členění našeho státního území. Je to publikace K. Kuchaře (1955) a J. Hromádky (1956). K nim se druží orografická členění uveřejněná J. Demkem a kol. (1965) a v Atlasu Československé socialistické republiky (1966), která jsou v podstatě upraveným členěním J. Hromádky. Nejvíce používaným členěním bylo u nás až dosud orografické členění J. Hromádky z r. 1956. Je však nutno připomenout, že tento autor vypracoval po roce 1956 více dalších členění reliéfu, která nebyla uveřejněna a vzájemně se od sebe lišila. S velkým zpožděním vyšla další publikovaná verze orografického třídění ČSSR J. Hromádky, a to v Československé vlastivědě (1968), které bylo s nevelkými změnami použito J. Kunským (1968). Obě tyto publikace se poněkud odlišují od členění uveřejněného v Atlasu Československé socialistické republiky a od názvů používaných na mapách sestavených Ministerstvem národní obrany a Českým úřadem geodetickým a kartografickým.

Nové geomorfologické členění využívá všech dosavadních poznatků z oblasti ČSR a SSR, kde jsme metodicky využili výsledků studie E. Mazúra (1964), a zkušeností z ostatních států. Zároveň vychází z dlouholetých terénních prací širokého autorského kolektivu (B. Balatka, T. Czudek, J. Demek, A. Ivan, J. Kousal, J. Loučková, V. Panoš, J. Sládek, O. Stehlík, O. Štelcl). Předkládaná mapa regionálního členění reliéfu ČSR v měřítku 1 : 500 000 byla před vytiš-

těním předložena mnohým československým geografům k vyjádření. Připomínky, které došly, byly většinou vzaty v úvahu. Úkol byl veřejně oponován 27. 5. 1971. Oponenty byli prof. dr. F. Vitásek, DrSc., prof. ing. dr. B. Šimák a doc. dr. V. Král, CSc. Názvy geomorfologických jednotek byly oficiálně schváleny na 2. zasedání Názvoslovné komise při Českém úřadu geodetickém a kartografickém v Praze 24. 11. 1971. Geomorfologické členění reliéfu ČSR bylo předloženo československou delegací na 2. mezinárodní konferenci OSN pro standardizaci geografického názvosloví v květnu 1972 v Londýně a publikováno ve Studia Geographica 23, vydávaných Geografickým ústavem ČSAV v Brně. Stručný obsah této publikace předkládáme československé geografické veřejnosti v tomto článku.

Metodika nového regionálního členění reliéfu ČSR

Nové členění reliéfu ČSR je rozvinutím a podstatným zpřesněním dosavadních regionálních členění. Je založeno na studiu morfografie, morfostruktury a geneze reliéfu ČSR. Pod pojmem morfostruktura autoři chápou strukturně geologický základ, který zahrnuje jak horniny, tak i vlivy starší tektoniky, a na kterém vlivem neotektonických a exogenních geomorfologických procesů vzniká typ reliéfu. Typem reliéfu pak rozumějí více méně homogenní soubor povrchových tvarů reliéfu v určité nadmořské výšce, se stejnými morfometrickými znaky a stejnou genezí, závislou na stejné morfostruktura, stejných souborech geomorfologických činitelů a stejné historii vývoje dané oblasti. Různý stupeň geomorfologické prozkoumanosti našeho státu a složitost tohoto území se zákonitě odráží i ve výsledném, nově předkládaném regionálním členění reliéfu ČSR. K tomu přistupuje i subjektivní složka jednotlivých autorů poměrně velkého kolektivu.

Za jedno z důležitých kritérií pro geomorfologické členění reliéfu ČSR a jeho následnou morfografickou charakteristiku byla v našem členění vzata v úvahu výšková členitost odvozená z map v měřítku 1:25 000. Na základě prací uveřejněných O. Kudrnovskou (1948, 1965) byl pro vyhodnocení výškové členitosti stanoven za srovnávací plochu čtverec 16 km² a výsledné hodnoty R_{16} byly vyneseny do čtvercového kartogramu po 1 km² v měřítku 1:200 000. V tomto kartogramu pak byly ohraničeny areály podle stupnice redukované na 7 stupňů, které odpovídají členitosti jednotlivých typů reliéfu a získána tzv. dasymetrická mapa. Dasymetrická mapa pak umožnila charakterizovat geomorfologické jednotky na území ČSR, a to při výškové členitosti takto:

- 0 — 30 m — roviny
- 30 — 75 m — ploché pahorkatiny
- 75 — 150 m — členité pahorkatiny
- 150 — 200 m — ploché vrchoviny
- 200 — 300 m — členité vrchoviny
- 300 — 450 m — ploché hornatiny
- 450 — 600 m — členité hornatiny

Na poměrně malých plochách v ČSR (např. některé oblasti Šumavy, Krkonoš, Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd) jsou hodnoty výškové členitosti vyšší než 600 m. Vzhledem k malému rozsahu těchto ploch a k typickým tvarům hornatého reliéfu byla však tato území zařazena k členitým hornatinám.

Při zařazování geomorfologických jednotek do výše uvedených tříd rozhodovala převládající výšková členitost R_1 , která se v daném území vyskytuje až na 80 % jeho rozlohy anebo je pro ně příznačná. Použitá metoda má i své nevýhody:

a) Velikost srovnávací plochy 16 km² v řadě případů způsobuje, že na styku reliéfu s výrazně odlišnou výškovou členitostí členitější a vyšší reliéf ovliv-

ňuje zákres výškové členitosti na ploše reliéfu nižšího a méně členitého. Tak se stává, že příliš úzké nebo malé územní jednotky se v mapě výškové členitosti vyšetřované v polích 16 km² nemohou projevit.

- b) Někdy mají území různého geomorfologického rázu stejnou výškovou členitost, jako např. reliéf tvořený vypuklými tvary a reliéf poměrně plochý, avšak rozřezaný úzkými a hlubokými údolími.

Kartografické znázornění výškové členitosti se i při určitých vlastnostech této metody v předkládaném regionálním členění reliéfu ČSR dobře uplatnilo. Při interpretaci výsledků jsme vlivy metody vyrovnali tím, že jsme přihlíželi i k absolutním výškám a brali v úvahu také vzájemný vztah mezi sousedními geomorfologickými jednotkami. Na základě celkových orografických poměrů v ČSR tvoří výškové rozhraní mezi hornatinami, vrchovinami a pahorkatinami obvykle vrstevnice 900 a 600 m. Rozhraní mezi členitou a plochou hornatinou klademe do nadmořské výšky zpravidla 1200 m, rozhraní mezi plochou a členitou vrchovinou do výšky obvykle 750 m a rozhraní mezi plochou a členitou pahorkatinou do výšky obvykle 450 m n. m. U některých geomorfologických jednotek většinou menšího plošného rozsahu neodpovídá převládající výšková členitost obvyklé výše uvedené nadmořské výše.

Základní jednotkou v našem regionálním členění reliéfu je *geomorfologický celek*. Je to geomorfologická jednotka v určité regionální pozici, zpravidla sdružující nižší geomorfologické jednotky stejné morfostruktury, popř. geneze a vývoje reliéfu a výrazně se odlišující od sousedních geomorfologických celků. Je charakterizována souborem znaků, které mají v různých typech reliéfu odlišnou váhu. Hlavními znaky jsou morfografie a morfometrie, morfostruktura, geneze a vývoj reliéfu. Kritéria orografická jsou určující při vymezování geomorfologických celků s horským reliéfem, ostatní kritéria se uplatňují prvořadě u geomorfologických jednotek výrazně strukturně a tektonicky podmíněných (např. Česká tabule, třetihorní pánve, neovulkanický reliéf). Geomorfologický celek zpravidla zahrnuje řadu různých typů reliéfu, spojených jednotnou morfostrukturou, popř. orografii.

Geomorfologické celky se sdružují v geomorfologické *podsoustavy*, vymezené převážně na podkladě jednotné morfostruktury a podobných orografických poměrů. Podsoustavy se spojují v geomorfologické soustavy, které převážně odpovídají základním morfostrukturním jednotkám v ČSR. Soustavy se pak sdružují v geomorfologické provincie, odpovídající strukturně tektonickým jednotkám vyššího řádu. Geomorfologické celky se člení na *podcelky*, které se vyznačují obdobnými znaky jako geomorfologické celky, avšak mají větší orografickou a genetickou homogenitu reliéfu. Směrem k nižším jednotkám se postupně zvětšuje stejnorodost reliéfu a stoupá i váha orografických, morfostrukturních a genetických znaků.

Podle převládající výškové členitosti, morfostruktury, geneze a vývoje reliéfu a také po přihlédnutí ke geomorfologickým členěním sousedních států jsme na území ČSR vymezili 368 geomorfologických jednotek. *Geomorfologická jednotka* je vyhraněná, přesně vymezená území určitého taxonomického stupně v systematické regionálně geomorfologického členění. Na území ČSR jsme rozlišili 4 geomorfologické provincie (Česká vysočina, Středoevropská nížina, Západní Karpaty a Panonská provincie), 10 geomorfologických soustav (Šumavská soustava, Česko-moravská soustava, Krušnohorská soustava, Sudetská soustava, Poberounská soustava, Česká tabule, Středopolské nížiny, Vněkarpatské sníženiny, Vnější Západní Karpaty a Vnitrokarpatské sníženiny), 27 podsostav, 93 geomorfologických celků a 234 podcelků (viz Příloha 1 a mapa). Pro typologické členění reliéfu byly pak

ještě vymezeny na mapách 1:200 000 uložených v archívu GÚ ČSAV v Brně jednotky nižšího řádu (okrsky, popř. jejich části).

Každá geomorfologická jednotka má své více nebo méně zřetelné hranice. Hranice geomorfologických celků jsou různé výrazné v závislosti na jejich orografické odlišnosti. Nejvýraznější jsou obvykle tam, kde se stýkají geomorfologické celky orograficky vyhraněné, např. hornatiny a sníženiny. Avšak i zde přesné stanovení hranice způsobuje někdy potíže. V některých případech může hranici tvořit pruh území o určité šířce, v němž jeden typ reliéfu přechází plynule do druhého bez výraznějších změn v absolutní výškové poloze. Údolí jako dělítko mezi geomorfologickými jednotkami je třeba posuzovat opatrně. Údolí se uplatňují jako hranice zejména u geomorfologických jednotek nižších řádů (geomorfologické podcelky a nižší). Průlomová údolí zpravidla geomorfologickou hranici netvoří.

Důležitým znakem každého geomorfologického celku je jeho plošná rozloha. Nedosahuje-li geomorfologická jednotka určitého plošného rozsahu, daného poměry v celé ČSR, nelze ji klasifikovat ani jako podcelek, i když se orograficky a geologicky nápadně liší od svého okolí. Takové případy jsou v ČSR dosti časté. Příkladem mohou sloužit Sedmihoří v západní okrajové části Plzeňské pahorkatiny a malé kotliny ve východní části Nízkého Jeseníku, vyplněné miocenními a kvarténními sedimenty a zaklesnuté ve vrchovinném reliéfu budovaném paleozoickými horninami. Geomorfologicky výrazné, zejména hornatinné a vrchovinné celky mohou mít menší rozlohu než celky zahrnující orograficky jednotvárnější, větší pahorkatinný reliéf.

Velkým problémem při regionálním členění reliéfu ČSR bylo názvosloví geomorfologických jednotek. Každá změna názvů, které dosud nebyly nikdy u nás ustáleny, vyvolávala vždy potíže, a to jak odborné, tak i finanční. Názvosloví geomorfologických jednotek se používá pro různé účely, počínaje vědeckými publikacemi různých oborů přes školství až po nejširší výskyt v denním tisku a turistice. Proto je nutné, aby geomorfologické členění reliéfu bylo vědecky správné, stabilizováno na delší období a stalo se známým v nejširších kruzích. Při označování geomorfologických jednotek jsme podle možnosti používali vžitých názvů, i když nejsou vždy zcela správné (např. jisté potíže by byly se zaváděním nových názvů pro Hrubý Jeseník — lepší by bylo Vysoký Jeseník, Hornomoravský úval — lepší by bylo Středomoravský úval, leží totiž ve střední Moravě a na středním toku stejnojmenné řeky a ne na jejím horním toku ap.). Názvosloví jednotek má odpovídat geomorfologickému typu reliéfu (např. hornatiny, vrchoviny, pahorkatiny, kotliny, pánve ap.) s přihlédnutím k vžitým názvům, i když někdy nevystihují přesně ráz reliéfu (např. Železné hory jsou podle převládající výškové členitosti vrchovinou a ne hornatinou). O určení názvu geomorfologické jednotky rozhoduje v našem členění zpravidla převládající vzhled reliéfu. Proto může např. geomorfologická jednotka označená jako pahorkatina zahrnovat dílčí vrchovinné jednotky.

Při nově zaváděných názvech jsme vycházeli ze zásady, že tyto názvy mají být jednoduché a jednoznačné. Proto jsme se vyhýbali složeným označením a volili zpravidla názvy podle větších sídel nebo význačných vrchů, pokud možno v ústřední poloze nebo aspoň v reliéfu typickém pro danou geomorfologickou jednotku. Názvů podle vodních toků jsme použili zejména u tabulových jednotek v oblasti České tabule. V závěru práce ve Studia Geographica 23, na kterou odkazujeme, je zdůvodnění použití názvu pro každou jednotku. V uvedené práci je také popsáno navázání geomorfologických celků na zahraniční členění tak, aby naše území bylo napojeno na připravovaný systém členění reliéfu Evropy.

Závěr

Nové geomorfologické členění vypracované na podkladě regionálním a typologickým odráží současný stav geomorfologické prozkoumanosti státního území. Z toho pak vyplývají i některé nedostatky našeho členění, které bude možno postupně odstranit až po provedení základního geomorfologického výzkumu všech oblastí ČSR. Tento výzkum probíhá v současné době v Geografickém ústavu ČSAV v Brně v rámci úkolu Státního plánu základního výzkumu II-5-1 — Regionální klasifikace a vývoj zdrojů geosféry — při sestavování přehledných geomorfologických map ČSR v měřítku 1 : 200 000.

Nové geomorfologické členění má vědecký a politický význam. Může posloužit jako podkladový materiál pro řadu příbuzných vědních oborů, např. pro ostatní disciplíny geografie, kde je základním východiskem pro vypracování fyzikogeografické regionalizace, pro geologii, klimatologii, pedologii apod., a to zejména při regionálních studiích. Systematikou regionálních geomorfologických jednotek vyjádřenou kartograficky přispívá geomorfologické členění reliéfu ČSR i v pedagogické praxi. V měřítku 1 : 1,5 mil. bylo již uveřejněno v novém školním Atlase ČSSR.

Literatura

- Atlas Československé socialistické republiky, Praha 1966.
- CZUDEK T. (1971): Geomorphological Regionalization of the Western Part of Czechoslovakia. *Studia Geographica* 21, str. 7—20, Brno.
- (ed.) (1972): Geomorfologické členění ČSR. *Studia Geographica* 23, 138 str., Brno.
- DEMEK J. (1964): Návrh orografického třídění Českých zemí. Zprávy Geografického ústavu ČSAV, č. 7 (136-B), str. 1—4, Opava.
- DEMEK J. a kol. (1965): Geomorfologie Českých zemí. 336 str., Praha.
- HASSINGER H. (1951): Die Landschaften Niederösterreichs 1 : 500 000. Atlas von Niederösterreich, 1 Doppellieferung, Blatt 4, Wien.
- HROMÁDKA J. (1956): Orografické třídění Československé republiky. Sborník Československé společnosti zeměpisné, sv. LXI, č. 3, str. 161—180, č. 4, str. 265—299, Praha.
- (1968): Horopis. Československá vlastivěda, díl I, Příroda, sv. 1, str. 435—481, Praha.
- (1968): Přírodní oblasti. Československá vlastivěda, díl I, Příroda, sv. 1, str. 671—784, Praha.
- KOHL H. (1960): Naturräumliche Gliederung I, II. Atlas von Oberösterreich, Blatt 21, 22, str. 7—32, Erläuterungsband zur zweiten Lieferung, Linz.
- KONDRACKI J. (1968): Fizycznogeograficzna regionalizacja Polski i krajów sąsiednich w systemie dziesiętnym. *Prace Geograficzne*, Nr. 69, Problemy regionalizacji fizycznogeograficznej, str. 13—41, Warszawa.
- KUDRNOVSKÁ O. (1948): Kartometrické stanovení krajinných typů Československa. Kartografický přehled, roč. III, str. 52—60, Praha.
- (1965): Několik poznámek k metodice map výškové členitosti. Zprávy Geografického ústavu ČSAV, č. 2, str. 3—7, Opava.
- KUCHAR K. (1955): Novější snahy o vymezení orografických celků v ČSR. IV. Vymezení orografických celků upínacími sedly. Kartografický přehled, roč. IX, str. 58—64, Praha.
- KUNSKÝ J. (1968): Fyzický zeměpis Československa. 537 str. Praha.
- MAZÚR E. (1964): K zásadám geomorfologickej rajonizácie Západných Karpát. *Geografický časopis*, roč. XVI, č. 3, str. 281—288, Bratislava.
- MEYNEN E. — SCHMITHÜSEN J. — GELLERT J. F. — NEEF E. — MÜLLER-MINY H. SCHULTZE J. H. (1962): Handbuch der naturräumlichen Gliederung Deutschlands. 9. Lieferung, str. 1219—1339, Bad Godesberg.
- Národní rada badatelská — Orografické členění ČSR. Úpatnicová mapa 1 : 200 000, Praha 1938.
- NOVÁK V. J. (1947): Zeměpis Československa. Svět vědy a práce, sv. 7, 305 str., Praha.
- SCHULTZE J. H. a kol. (1955): Die Naturbedingten Landschaften der Deutschen Demokratischen Republik. Ergänzungsheft Nr. 257 zu Petermanns Geographischen Mitteilungen, 329 str., Gotha.

SEZNAM GEOMORFOLOGICKÝCH JEDNOTEK ČSR

Provincie	Soustava	Podsoustava	Celek	Podcelek
-----------	----------	-------------	-------	----------

ČESKÁ VYSOČINA

I	SUMAVSKÁ SOUSTAVA			
IA	Českoleská podsoustava			
IA-1	<i>Český les</i>			
IA-1A	Čerchovský les			
IA-1B	Kateřinská kotlina			
IA-1C	Přimský les			
IA-1D	Dyleňský les			
IA-2	<i>Podčeskoleská pahorkatina</i>			
IA-2A	Tachovská brázda			
IA-2B	Chodská pahorkatina			
IA-3	<i>Všerubská vrchovina</i>			
IA-3A	Českokubická vrchovina			
IA-3B	Jezvinecká vrchovina			
IB	Šumavská hornatina			
IB-1	<i>Šumava</i>			
IB-1A	Šumavské pláně			
IB-1B	Železnorudská hornatina			
IB-1C	Trojmezenská hornatina			
IB-1D	Boubínská hornatina			
IB-1E	Želnavská hornatina			
IB-1F	Vltavická brázda			
IB-2	<i>Šumavské podhůří</i>			
IB-2A	Strážovská vrchovina			
IB-2B	Svatoborská vrchovina			
IB-2C	Vimperská vrchovina			
IB-2D	Prachatická hornatina			
IB-2E	Českokrumlovská vrchovina			
IB-2F	Bavorovská vrchovina			
IB-3	<i>Novohradské hory</i>			
IB-4	<i>Novohradské podhůří</i>			
IB-4A	Kaplická brázda			
IB-4B	Stropnická pahorkatina			
IB-4C	Soběnovská vrchovina			
IB-4D	Hornodvořištská sníženina			
IB-4E	Klopanovská vrchovina			
II	ČESKO-MORAVSKÁ SOUSTAVA			
IIA	Středočeská pahorkatina			
IIA-1	<i>Benešovská pahorkatina</i>			
IIA-1A	Dobříšská pahorkatina			
IIA-1B	Březnická pahorkatina			
IIA-2	<i>Vlašimská pahorkatina</i>			
IIA-2A	Mladovožická pahorkatina			
IIA-2B	Votická vrchovina			
IIA-3	<i>Táborská pahorkatina</i>			
IIA-4	<i>Blatenská pahorkatina</i>			
IIA-4A	Horažďovická pahorkatina			
IIA-4B	Nepomucká vrchovina			

Provincie	Soustava	Podsoustava	Celek	Podcelek
IIB			Jihočeské pánev	
IIB-1			<i>Českokobudějovická pánev</i>	
IIB-2			<i>Třeboňská pánev</i>	
IIB-2A			Lomnická pánev	
IIB-2B			Kardašofečická pahorkatina	
IIB-2C			Lišovský práh	
IIC			Českomoravská vrchovina	
IIC-1			<i>Křemešnická vrchovina</i>	
IIC-1A			Jindřichohradecká pahorkatina	
IIC-1B			Pacovská pahorkatina	
IIC-1C			Želivská pahorkatina	
IIC-1D			Humpolecká vrchovina	
IIC-2			<i>Hornosázavská pahorkatina</i>	
IIC-2A			Kutnohorská plošina	
IIC-2B			Světelská pahorkatina	
IIC-2C			Havlíčkobrodská pahorkatina	
IIC-2D			Jihlavsko-sázavská brázda	
IIC-3			<i>Železné hory</i>	
IIC-3A			Chvaletická pahorkatina	
IIC-3B			Sečská vrchovina	
IIC-4			<i>Hornosvratecká vrchovina</i>	
IIC-4A			Ždárské vrchy	
IIC-4B			Nedvědicke vrchovina	
IIC-5			<i>Křižanovská vrchovina</i>	
IIC-5A			Bítešská vrchovina	
IIC-5B			Brtnická vrchovina	
IIC-5C			Dačická kotlina	
IIC-6			<i>Javořícká vrchovina</i>	
IIC-6A			Jihlavské vrchy	
IIC-6B			Novobystřická vrchovina	
IIC-7			<i>Jevišovická pahorkatina</i>	
IIC-7A			Jemnická kotlina	
IIC-7B			Bitovská pahorkatina	
IIC-7C			Jaroměřická kotlina	
IIC-7D			Znojemská pahorkatina	
IID			Erněnská vrchovina	
IID-1			<i>Boskovická brázda</i>	
IID-1A			Oslavanská brázda	
IID-1B			Malá Haná	
IID-2			<i>Bobravská vrchovina</i>	
IID-2A			Leskounská vrchovina	
IID-2B			Lipovská vrchovina	
IID-2C			Řečkovicko-kuřimský prolom	
IID-3			<i>Drahanská vrchovina</i>	
IID-3A			Adamovská vrchovina	
IID-3B			Moravský kras	
IID-3C			Konická vrchovina	
III			KRUŠNOHORSKÁ SOUSTAVA	
IIIA			Krušnohorské hornatiny a vrchoviny	
IIIA-1			<i>Smrčiny</i>	
IIIA-1A			Ašská vrchovina	
IIIA-1B			Hazlovská pahorkatina	
IIIA-1C			Chebská pahorkatina	
IIIA-2			<i>Krušné hory</i>	
IIIA-2A			Klinovecká hornatina	
IIIA-2B			Nejdecká vrchovina	

Provincie	Soustava	Podsoustava	Celék	Podcelek
IIIA-2C				Krajkovská pahorkatina
IIIA-2D				Bolebořská vrchovina
IIIA-3				<i>Děčínská vrchovina</i>
IIIA-3A				Děčínské stěny
IIIA-3B				Růžovská vrchovina
IIIA-3C				Jetřichovické stěny
IIIA-4				<i>Slavkovský les</i>
IIIA-4A				Kynžvartská vrchovina
IIIA-4B				Hornoslavkovská vrchovina
IIIA-4C				Bečovská vrchovina
IIIA-5				<i>Tepelská vrchovina</i>
IIIA-5A				Toužimská plošina
IIIA-5B				Bezdrůžická vrchovina
IIIA-5C				Žlutická vrchovina
IIIB				Podkrušnohorské pánve
IIIB-1				<i>Chebská pánev</i>
IIIB-2				<i>Sokolovská pánev</i>
IIIB-3				<i>Mostecká pánev</i>
IIIB-3A				Žatecká pánev
IIIB-3B				Chomutovsko-teplická pánev
IIIC				Podkrušnohorské vulkanické hornatiny
IIIC-1				<i>Doupovské hory</i>
IIIC-2				<i>České středohoří</i>
IIIC-2A				Verneřické středohoří
IIIC-2B				Milešovské středohoří

IV	SUDETSKÁ SOUSTAVA
IVA	Západní Sudety
IVA-1	<i>Šluknovská pahorkatina</i>
IVA-2	<i>Lužické hory</i>
IVA-2A	Lužický hřbet
IVA-2B	Kytlická hornatina
IVA-3	<i>Ještědsko-kozákovský hřbet</i>
IVA-3A	Ještědský hřbet
IVA-3B	Kozákovský hřbet
IVA-4	<i>Žitavská pánev</i>
IVA-4A	Liberecká kotlina
IVA-4B	Hrádecká pánev
IVA-5	<i>Frýdlantská pahorkatina</i>
IVA-6	<i>Jizerské hory</i>
IVA-6A	Smrčská hornatina
IVA-6B	Jizerská hornatina
IVA-7	<i>Krkonoše</i>
IVA-7A	Krkonošské hřbety
IVA-7B	Krkonošské rozsochy
IVA-7C	Vrchlabská vrchovina
IVA-8	<i>Krkonošské podhůří</i>
IVA-8A	Železnobrodská vrchovina
IVA-8B	Podkrkonošská pahorkatina
IVA-8C	Zvičínsko-kocleřovský hřbet
IVB	Střední Sudety
IVB-1	<i>Broumovská vrchovina</i>
IVB-1A	Začleřská vrchovina
IVB-1B	Polická vrchovina
IVB-1C	Meziměstská vrchovina
IVB-2	<i>Orlické hory</i>
IVB-2A	Dešterská hornatina

Provincie	Soustava	Podsoustava	Čelek	Podcelek
IVB-2B				Mladkovská vrchovina
IVB-2C				Bukovohorská hornatina
IVB-3				<i>Podorlická pahorkatina</i>
IVB-3A				Náchodská vrchovina
IVB-3B				Žamberská pahorkatina
IVB-3C				Moravskotřebovská pahorkatina
IVB-4				<i>Kladská kotlina</i>
IVB-4A				Králická brázda
IVC				Východní Sudety
IVC-1				<i>Zábřežská vrchovina</i>
IVC-1A				Drozdovská vrchovina
IVC-1B				Mírovská vrchovina
IVC-1C				Bouzovská vrchovina
IVC-2				<i>Mohelnická brázda</i>
IVC-3				<i>Hanušovičká vrchovina</i>
IVC-3A				Úsovská vrchovina
IVC-3B				Hraběšická hornatina
IVC-3C				Šumperská kotlina
IVC-3D				Branenská vrchovina
IVC-4				<i>Králický Sněžník</i>
IVC-5				<i>Rychlebské hory</i>
IVC-5A				Hornolipovská hornatina
IVC-5B				Travenská hornatina
IVC-5C				Sokolský hřbet
IVC-6				<i>Zlatohorská vrchovina</i>
IVC-6A				Bělská pahorkatina
IVC-6B				Rejvízská hornatina
IVC-6C				Hynčická hornatina
IVC-6D				Jindřichovská pahorkatina
IVC-7				<i>Hrubý Jeseník</i>
IVC-7A				Keprnická hornatina
IVC-7B				Medvědská hornatina
IVC-7C				Pradědská hornatina
IVC-8				<i>Nízký Jeseník</i>
IVC-8A				Brantická vrchovina
IVC-8B				Stěbořická pahorkatina
IVC-8C				Bruntálská vrchovina
IVC-8D				Slunečná vrchovina
IVC-8E				Domašovská vrchovina
IVC-8F				Vítkovská vrchovina
IVC-8G				Oderské vrchy
IVC-8H				Tršická pahorkatina
IVD				Sudetské podhůří
IVD-1				<i>Javornická pahorkatina</i>
IVD-2				<i>Žulovská pahorkatina</i>
V				POBEROUNSKÁ SOUSTAVA
VA				Brdská podsoustava
VA-1				<i>Džbán</i>
VA-2				<i>Pražská plošina</i>
VA-2A				Ričanská plošina
VA-2B				Kladenská tabule
VA-3				<i>Křivoklátská vrchovina</i>
VA-3A				Zbirožská vrchovina
VA-3B				Lánská pahorkatina

Provincie	Soustava	Podsoustava	Čelek	Podcelek
VA-4			<i>Hořovická pahorkatina</i>	
VA-4A			Hořovická brázda	
VA-4B			Karlštejská vrchovina	
VA-5			<i>Bráská vrchovina</i>	
VA-5A			Brdy	
VA-5B			Hřeben	
VA-5C			Příbramská pahorkatina	
VB			Plzeňská pahorkatina	
VB-1			<i>Jesenická pahorkatina</i>	
VB-1A			Rakovnická pahorkatina	
VB-1B			Zihelská pahorkatina	
VB-1C			Manětínská vrchovina	
VB-2			<i>Plaská pahorkatina</i>	
VB-2A			Stříbrská pahorkatina	
VB-2B			Kaznějovská pahorkatina	
VB-2C			Plzeňská kotlina	
VB-2D			Kralovická pahorkatina	
VB-3			<i>Švihovská vrchovina</i>	
VB-3A			Chudenická vrchovina	
VB-3B			Merklínská pahorkatina	
VB-3C			Klatovská kotlina	
VB-3D			Radyňská vrchovina	
VB-3E			Rokycanská pahorkatina	

VI			ČESKÁ TABULE	
VIA			Pahorkatiny České tabule	
VIA-1			<i>Ralská pahorkatina</i>	
VIA-1A			Dokeská pahorkatina	
VIA-1B			Zákupská pahorkatina	
VIA-2			<i>Jičtínská pahorkatina</i>	
VIA-2A			Turnovská pahorkatina	
VIA-2B			Bělohradská pahorkatina	
VIA-3			<i>Svitavská pahorkatina</i>	
VIA-3A			Českotřebovská vrchovina	
VIA-3B			Loučenská tabule	
VIA-3C			Chrudimská tabule	
VIB			Polabské tabule	
VIB-1			<i>Dolnooharská tabule</i>	
VIB-1A			Házmburská tabule	
VIB-1B			Řípská tabule	
VIB-1C			Tereziňská kotlina	
VIB-2			<i>Jizerská tabule</i>	
VIB-2A			Středo-jizerská tabule	
VIB-2B			Dolnojizerská tabule	
VIB-3			<i>Středolabská tabule</i>	
VIB-3A			Nymburská kotlina	
VIB-3B			Čáslavská kotlina	
VIB-3C			Mělnická kotlina	
VIB-3D			Mrlínská tabule	
VIB-3E			Českobrodská tabule	
VIB-4			<i>Východolabská tabule</i>	
VIB-4A			Cidlinská tabule	
VIB-4B			Chlumecká tabule	
VIB-4C			Pardubická kotlina	
VIB-5			<i>Orlická tabule</i>	
VIB-5A			Úpsko-metujská tabule	
VIB-5B			Třebechovická tabule	

Provincie	Soustava	Podsoustava	Celek	Podcelek
-----------	----------	-------------	-------	----------

STŘEDOEVROPSKÁ NÍŽINA

- VII
STŘEDOPOLSKÉ NÍŽINY
 VIIIA **Slezská nížina**
 VIIIA-1 *Opavská pahorkatina*
 VIIIA-1A Osoblažská nížina
 VIIIA-1B Poopavská nížina
 VIIIA-1C Hlučínská pahorkatina

ZÁPADNÍ KARPATY

- VIII
VNĚKARPATSKÉ SNÍŽENINY
 VIIIA **Západní Vněkarpatské sníženiny**
 VIIIA-1 *Dyjsko-svratecký úval*
 VIIIA-1A Jaroslavická pahorkatina
 VIIIA-1B Drnholecká pahorkatina
 VIIIA-1C Dyjsko-svratecká niva
 VIIIA-1D Dunajovické vrchy
 VIIIA-1E Rajhradská pahorkatina
 VIIIA-1F Pracká pahorkatina
 VIIIA-2 *Vyškovská brána*
 VIIIA-2A Rousínovská brána
 VIIIA-2B Ivanovická brána
 VIIIA-3 *Hornomoravský úval*
 VIIIA-3A Prostějovská pahorkatina
 VIIIA-3B Středomoravská niva
 VIIIA-3C Holešovská plošina
 VIIIA-3D Uničovská plošina
 VIIIA-4 *Moravská brána*
 VIIIA-4A Bečevská brána
 VIIIA-4B Oderská brána
 VIIIB **Severní Vněkarpatské sníženiny**
 VIIIB-1 *Ostravská pánev*

- IX
VNĚJŠÍ ZÁPADNÍ KARPATY
 IXA **Jihomoravské Karpaty**
 IXA-1 *Mikulovská vrchovina*
 IXA-1A Pavlovské vrchy
 IXA-1B Milovická pahorkatina
 IXB **Středomoravské Karpaty**
 IXB-1 *Zdánický les*
 IXB-1A Hustopečská pahorkatina
 IXB-1B Boleradická vrchovina
 IXB-1C Dambořická vrchovina
 IXB-2 *Litenčická pahorkatina*
 IXB-2A Bučovická pahorkatina
 IXB-2B Orlovická vrchovina
 IXB-2C Zďounecká brázda
 IXB-3 *Chřiby*
 IXB-3A Stupavská vrchovina
 IXB-3B Halenkovická vrchovina
 IXB-4 *Kyjovská pahorkatina*
 IXB-4A Mutěnická pahorkatina
 IXB-4B Věteřovská vrchovina
 IXB-4C Vážanská vrchovina
 IXB-4D Kudlovická pahorkatina

Provincie	Soustava	Podsoustava	Celek	Podcelek
IXC			Západobeskydské podhůří	
IXC-1			<i>Podbeskydská pahorkatina</i>	
IXC-1A			Kelčská pahorkatina	
IXC-1B			Malenfk	
IXC-1C			Příborská pahorkatina	
IXC-1D			Štramberská vrchovina	
IXC-1E			Frenštátská brázda	
IXC-1F			Třinecká brázda	
IXC-1G			Těšínská pahorkatina	
IXD			Západní Beskydy	
IXD-1			<i>Hostýnsko-vsetínská hornatina</i>	
IXD-1A			Hostýnské vrchy	
IXD-1B			Vsetínské vrchy	
IXD-2			<i>Rožnovská brázda</i>	
IXD-3			<i>Moravskoslezské Beskydy</i>	
IXD-3A			Radhoštská hornatina	
IXD-3B			Lysohorská hornatina	
IXD-3C			Klokočovská hornatina	
IXD-4			<i>Jablunkovská brázda</i>	
IXD-5			<i>Slezské Beskydy</i>	
IXD-5A			Čantoryjská hornatina	
IXE			Moravsko-slovenské Karpaty	
IXE-1			<i>Bílé Karpaty</i>	
IXE-1A			Žalostinská vrchovina	
IXE-1B			Javořinská hornatina	
IXE-1C			Straňanská kotlina	
IXE-1D			Lopenická hornatina	
IXE-1E			Chmeřovská hornatina	
IXE-2			<i>Vizovická vrchovina</i>	
IXE-2A			Fryštácká brázda	
IXE-2B			Gottwaldovská vrchovina	
IXE-2C			Komonecká hornatina	
IXE-2D			Luhačovická vrchovina	
IXE-2E			Hlucská pahorkatina	
IXE-3			<i>Javorníky</i>	
IXE-3A			Ráztocká hornatina	
IXE-3B			Pulčinská hornatina	
IXF			Slovenské Beskydy	
IXF-1			<i>Jablunkovská vrchovina</i>	

PANONSKÁ PROVINCE

X	VNITROKARPATSKÉ SNÍŽENINY
XA	Vídeňská pánev
XA-1	<i>Dolnomoravský úval</i>
XA-1A	Dyjsko-moravská pahorkatina
XA-1B	Dyjsko-moravská niva
XA-1C	Valtická pahorkatina

STRUČNÉ DEFINICE HLAVNÍCH OBECNÝCH GEOMORFOLOGICKÝCH POJMŮ POUŽITÝCH V GEOMORFOLOGICKÉM ČLENĚNÍ ČSR

- Brána** je výrazná vhloubená geomorfologická jednotka zpravidla úvalovitého rázu, spojující sousední vhloubené geomorfologické jednotky většího plošného rozsahu. Její dno má zpravidla ráz ploché pahorkatiny.
- Brázda** je výrazná, poměrně úzká vhloubená geomorfologická jednotka protáhlého tvaru, podmíněná tektonicky nebo litologicky a uzavřená často na všech stranách vyšším reliéfem. Její dno má většinou ráz ploché pahorkatiny s převládající malou výškovou členitostí (do 75 m). Její výskyt není vázán na určitou nadmořskou výšku.
- Exot** je vypuklá geomorfologická jednotka malého plošného rozsahu, geneticky, strukturně a zpravidla i orograficky cizí reliéfu geomorfologické jednotky vyššího řádu, jejíž je regionální součástí.
- Hornatina** je vypuklá geomorfologická jednotka se silně členitým reliéfem, charakterizovaná na území ČSR převládající výškovou členitostí 300—600 m a v nadmořské výšce obvykle 900—1600 m. Bývá většinou omezena proti sousedním jednotkám výrazným úpatím. Lze rozlišit plochou hornatinu s převládající výškovou členitostí 300—450 m a v nadmořské výšce obvykle 900—1200 m a členitou hornatinu s převládající výškovou členitostí 450—600 m a v nadmořské výšce obvykle 1200—1600 m.
- Hory** nelze definovat jako termín. Je to vžitě označení vypuklé geomorfologické jednotky hornatinného, popř. vrchovinného rázu.
- Hřbet — hřebety** je označení vypuklé geomorfologické jednotky protáhlého půdorysu s výraznými okrajovými svahy a plochou, zaoblenou vrcholovou částí. Ve vžitých místních názvech a na topografických mapách se často zaměňuje za „hřeben“ — „hřebeny“.
- Hřeben — hřebeny** je označení vypuklé geomorfologické jednotky protáhlého půdorysu s výraznými okrajovými svahy a úzkou, zpravidla skalnatou vrcholovou částí. Ve vžitých místních názvech i na topografických mapách se často zaměňuje za „hřbet“ — „hřebety“.
- Kotlina** je výrazná vhloubená geomorfologická jednotka, obklopená na všech stranách vyšším reliéfem a podmíněná tektonicky, litologicky nebo erozně denudačně. Její ploché nebo mírně zvlněné dno má většinou převládající malou výškovou členitost (do 75 m), takže má ráz ploché pahorkatiny až roviny. Její výskyt není vázán na určitou nadmořskou výšku.
- Les** nelze definovat jako termín. Je to vžitě označení vypuklé zalesněné geomorfologické jednotky hornatinného, popř. vrchovinného rázu.
- Mezihoří** je geomorfologická jednotka vrchovinného nebo pahorkatinného rázu, ležící v nižších oblastech mezi sousedními hornatinami nebo vrchovinami, zpravidla při styku dvou geomorfologických jednotek vyššího řádu (geomorfologických soustav nebo podsoustav). Vzhledem k tomu, že vystihuje jen regionální pozici jednotky, nepoužilo se ho v názvoslovné terminologii.
- Niva** je geomorfologická jednotka zahrnující holocenní akumulární říční rovinu.
- Nížina** je geomorfologická jednotka složená z nezpevněných nebo málo zpevněných sedimentů, uložených vodorovně nebo mírně ukloněných, která má měkký rovinný reliéf s převládající výškovou členitostí do 30 m a v nadmořské výšce 0—200 (300) m.
- Pahorkatina** je vypuklá geomorfologická jednotka se zvlněným reliéfem, charakterizovaná na území ČSR převládající výškovou členitostí 30—150 m a v nadmořské výšce obvykle 200 (300)—600 m. Lze rozlišit plochou pahorkatinu s převládající výškovou členitostí 30—75 m a v nadmořské výšce obvykle 200 (300)—450 m a členitou pahorkatinu s převládající výškovou členitostí 75—150 m a v nadmořské výšce obvykle 450—600 m.

Pánev je výrazná vhloubená geomorfologická jednotka, obklopená na všech stranách vyšším reliéfem, podmíněná tektonicky a charakterizovaná na rozdíl od kotliny výplní pánevité uložených sedimentárních hornin, geneticky spjatých se vznikem této geomorfologické jednotky. Její ploché nebo mírně zvlněné dno má většinou převládající malou výškovou členitost (do 75 m), takže má ráz ploché pahorkatiny až roviny. Její výskyt není vázán na určitou nadmořskou výšku.

Pláně nelze definovat jako termín. Je to specifické označení vypuklé geomorfologické jednotky hornatinného rázu na Šumavě, charakterizované rozsáhlými zbytky zavrhaných povrchů.

Planina je plošina ve větší nadmořské výšce (zpravidla v oblasti vrchovin a hornatin).

Plošina je geomorfologická jednotka s plochým nebo velmi mírně zvlněným povrchem různé geneze, vyznačující se převládající malou výškovou členitostí (do 75 m). Její výskyt není vázán na určitou nadmořskou výšku.

Podhůří je geomorfologická jednotka vrchovinného nebo pahorkatinného rázu, orograficky a geneticky spjatá se sousední hornatinou.

Pohoří je obecné označení vypuklé geomorfologické jednotky hornatinného, popř. vrchovinného rázu.

Práh je vypuklá geomorfologická jednotka zpravidla menšího plošného rozsahu, oddělující dvě vhloubené jednotky, k nimž má těsné genetické vztahy.

Prolom je vhloubená geomorfologická jednotka protáhlého tvaru, podmíněná radiálními neotektonickými pohyby. Jeho dno má zpravidla ráz ploché pahorkatiny s převládající malou výškovou členitostí (do 75 m). Jeho výskyt není vázán na určitou nadmořskou výšku.

Rovina je geomorfologická jednotka s rovným nebo mírně zvlněným povrchem různé geneze, vyznačující se převládající velmi malou výškovou členitostí (do 30 m). Její výskyt není vázán na určitou nadmořskou výšku.

Rozsochy je označení vypuklé geomorfologické jednotky hornatinného nebo vrchovinného rázu, která zahrnuje okrajové hřbety vybíhající z hlavní části jednotky.

Sníženina je obecné označení vhloubené geomorfologické jednotky.

Stěny je označení geomorfologické jednotky, pro niž jsou charakteristické tvary pískovcových skalních stěn.

Středohoří nelze definovat jako termín. Tohoto označení bylo použito jen u vžitého názvu České středohoří a u názvů jeho částí (Verneřické středohoří a Milešovské středohoří).

Stupňovina je tektonicky nebo litologicky podmíněný reliéf se souborem strukturálních plošin nebo kuest, vyvinutých v různých výškových úrovních.

Tabule je geomorfologická jednotka plošinného rázu, podmíněná strukturou geologického podkladu. Vzniká na horizontálně až subhorizontálně uložených zpevněných sedimentárních nebo vulkanických výlevných horninách a má členitější reliéf a ostřejší tvary než nížina.

Oval je výrazná vhloubená geomorfologická jednotka, podmíněná většinou tektonicky, obvykle protáhlého tvaru, na jednom konci nebo na obou koncích otevřená. Má široké dno rázu ploché pahorkatiny až roviny s převládající malou výškovou členitostí (do 75 m). Jeho výskyt je vázán na oblast nížin a plochých pahorkatin.

Vrchovina je vypuklá geomorfologická jednotka s členitým reliéfem, charakterizovaná na území ČSR převládající výškovou členitostí 150–300 m a v nadmořské výšce obvykle 600–900 m. Lze rozlišit plochou vrchovinu s převládající malou výškovou členitostí 150–200 m a v nadmořské výšce obvykle 600–750 m a členitou vrchovinu s převládající výškovou členitostí 200–300 m a v nadmořské výšce obvykle 750–900 m.

Vrchy nelze definovat jako termín. Je to vžitě označení vypuklé geomorfologické jednotky pahorkatinného, vrchovinného nebo hornatinného rázu

Vysočina je soubor vhloubených a vypuklých geomorfologických jednotek, vyvinutých na strukturálně tektonické jednotce vyššího řádu. V regionální geomorfologické klasifikaci odpovídá v Českém masívu geomorfologické provincii.

Summary

During 1964 to 1970 the geomorphological division of the Czech Socialist Republic was compiled in the Institute of Geography of the Czechoslovak Academy of Sciences. Its aim was a landscape classification and delimitation of geomorphological units of various taxonomic range. A geomorphological unit is an exactly defined territory of a certain taxonomical range in the system of regional-geomorphological division.

The present division of the relief of the Czech Socialist Republic is based on the study of morphography, morphostructure and genesis of the relief. Under the term morphostructure the authors understand the structural-geological fundamentals, involving both the rocks and the affects of older tectonics, and on which the relief type develops as a result of neotectonic and exogenic geomorphological processes. The term relief type designates a more or less homogeneous complex of landforms in a certain altitude with equal morphometrical features and genesis related to the same morphostructure, to the same complexes of geomorphological agents and the same history of development of the given area.

In the division mentioned a dasymetric map illustrating the relief amplitude derived from maps on 1:25,000 was used as one of auxiliary criteria for the geomorphological division of the relief of the Czech Socialist Republic and its subsequent morphographical characteristic. Based on O. Kudrnovská's research (1948, 1965) a square of 16 km² has been taken as an area of comparison for the evaluation of the relief amplitude. The resulting values R₁₆ were plotted in a 1 km² square grid on a scale of 1:200,000 (dasymetric map). This map has then allowed to characterize the geomorphological units on the territory of the Czech Socialist Republic according to relief amplitude as follows:

- 0— 30 m plains
- 30— 75 m gently undulated hilly lands
- 75—150 m dissected hilly lands
- 150—200 m gently undulated highlands
- 200—300 m dissected highlands
- 300—450 m gently undulated mountains
- 450—600 m dissected mountains.

In classing the geomorphological units the prevailing relief amplitude R_i occurring in the said territory on as much as 80 % of its area or characteristic of the territory was an important criterion.

The basic unit in the regional relief division submitted is the geomorphological region. This is an area in a certain regional position usually associating lower geomorphological units of the same morphostructure and/or relief genesis and development and differing distinctly from the adjacent area. It is characterized by a complex of features of various importance in the different relief types. The main features are morphography and morphometry, morphostructure, relief genesis and development. The morphographic criteria are decisive in the delimitation of geomorphological region with a mountain relief, the other criteria coming into play above all in the case of strikingly structurally and tectonically conditioned geomorphological units (e. g. Bohemian Plateau, Tertiary basins, neovolcanic relief). The geomorphological regions usually involve several various relief types connected by a uniform morphostructure and/or orography.

The geomorphological regions are grouped into geomorphological subsystems defined predominantly on the basis of the same morphostructure and similar orographic conditions. The subsystems are joined into geomorphological systems corresponding predominantly to basic morphostructural areas in the Czech Socialist Republic. Several geomorphological systems form then geomorphological provinces corresponding to structural-tectonic areas of higher order. The geomorphological regions are divided into sub-regions characterized by similar features as regions but displaying a greater orographic and genetic homogeneity of the relief. Towards lower units the homogeneity of the relief increases and the weight of orographic, morphostructural and genetic features augments as well.

On the territory of the Czech Socialist Republic were distinguished : 4 geomorphological provinces (Bohemian Highlands, Central European Lowland, Western Carpathians and Pannonian Province), 10 geomorphological systems (Šumava Mts. System, Bohemian-Moravian System, Ore Mts. System, Sudeten System, Berounka System, Bo-

hemian Plateau, Middle Polish Lowlands, Outer Carpathian Depressions, Outer Western Carpathians and Inner Carpathian Depressions), 27 subsystems, 93 geomorphological regions and 234 sub-regions. For the purpose of typological relief classification even units of lower level were delimited (geomorphological districts).

Every geomorphological unit has its more or less distinct borders. The borders of geomorphological units are differently distinct in dependence on their orographical expressiveness. Most outstanding are the borders in places of the contact of orographically distinct geomorphological units, such as mountains and depressions. Valleys come into play as borders mainly in the case of geomorphological units of lower range (geomorphological sub-regions and districts). Water gaps and valleys form usually no geomorphological borders.

An important feature of any geomorphological unit is its area extent. If the geomorphological unit does not reach a certain area given by the conditions in the whole Czech Socialist Republic it can be classified not even as a sub-region though it differs distinctly orographically and morphostructurally from its surroundings.

A serious problem in the regional division of the relief of the Czech Socialist Republic was the terminology of geomorphological units. Their terminology should correspond to the geomorphological relief type (e. g. mountains, highlands, hilly lands, basins, etc.) with regard to deep-rooted names though they sometimes do not exactly comport with the character of the relief.

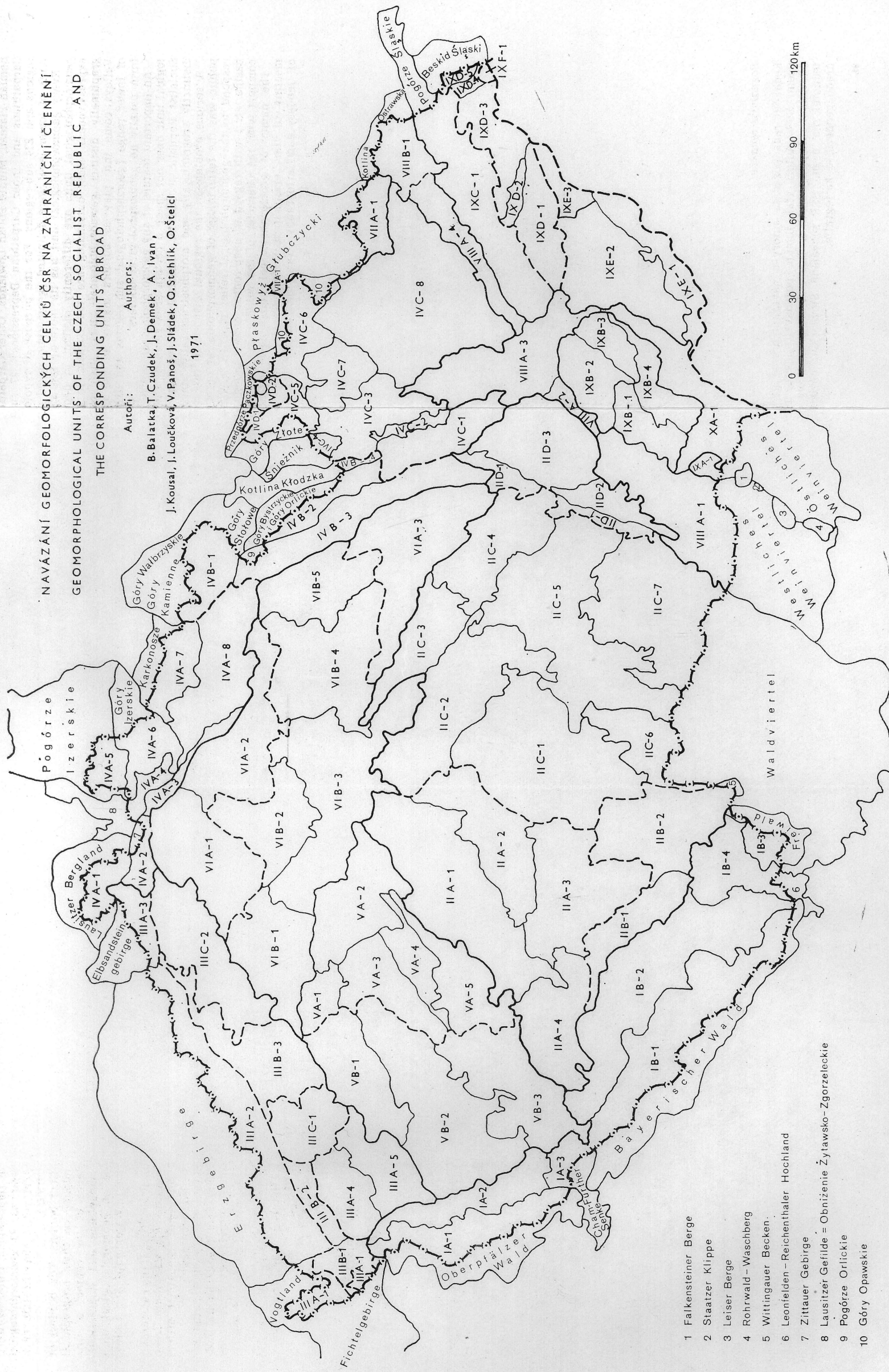
The names of geomorphological units were given official approval at the 2nd meeting of the Terminological Commission within the frame of the Czech Board of Geodesy and Cartography, Praha, on 24th November 1971.

Poznámka redakce:

Redakční rada požádala autory o navázání hranic geomorfologických celků z ČSR na území SSR. Autoři však tomuto požadavku nevyhověli s odůvodněním, že do doby odevzdání rukopisu neměli k dispozici oficiální názvy a ohraničení geomorfologických jednotek na území SSR schválené Slovenskou názvoslovnou komisí při Slovenském úřadu geodézie a kartografie.

NAVÁZÁNÍ GEOMORFOLOGICKÝCH CELKŮ ČR NA ZAHRANIČNÍ ČLENĚNÍ
GEOMORFOLOGICAL UNITS OF THE CZECH SOCIALIST REPUBLIC AND
THE CORRESPONDING UNITS ABROAD

Autori: B. Balatka, T. Czudek, J. Demek, A. Ivan,
J. Kousal, J. Loučková, V. Panoš, J. Sládek, O. Stehlík, O. Štelcíl
1971

- 1 Falkensteiner Berge
- 2 Staatzer Klippe
- 3 Leiser Berge
- 4 Rohrwald-Waschberg
- 5 Wittingauer Becken
- 6 Leonfelden-Reichenthaler Hochland
- 7 Zittauer Gebirge
- 8 Lausitzer Gefilde = Obnizenie Żytawsko-Zgorzeleckie
- 9 Pogórze Orlickie
- 10 Góry Opawskie

